

Железняк А.
*студентка II курсу юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник :к.ю.н., доцент кафедри
конституційного, адміністративного
та фінансового права THEU Росоляк О.Б.*

ОФШОРНІ ЗОНИ: ПОНЯТТЯ ТА ЗНАЧЕННЯ

Дослідження питання розвитку фінансового, економічного ринку є дуже актуальним в наш час. Процеси глобалізації, Євроінтеграції, трансформаційні зміни основних елементів та складових фінансового ринку безпосередньо впливають на нашу країну.

Досить цікавим є дослідження поняття офшорних зон, адже саме вони займають важливе місце в системі глобальних фінансових відносин.

Метою даної роботи є висвітлення основних питань, що стосуються поняття та значення офшорних зон.

Дослідженням даного питання займалась велика кількість науковців, а саме: М. Васильєва, К. Гурін, І. Д'яконова, Т. Кобзар, В. Руденко, О. Шутова та ін.

Під офшорною зоною (від англ. offshore – «поза берегом») слід розуміти країну або її окрему частину, де діють особливі правила реєстрації та надаються податкові й інші пільги іноземним компаніям за умови, що вони не здійснюють господарських операцій на території даної країни.

У вітчизняному законодавстві, а саме у Податковому кодексі України немає визначення терміну «офшорні зони» на законодавчому рівні.

У міжнародній практиці поняття «офшорна зона» зазвичай не використовується, зокрема відповідно до класифікації відомих міжнародних організацій FATF (Financial action task force on money laundering) і FSF (Financial stability forum) його замінено терміном «офшорний фінансовий центр», що застосовується до територій, які мають розвинутий ринок капіталів, ліберальний податковий і валютний режим та ігнорують рекомендації міжнародних фінансових установ про вдосконалення міжнародного регулювання і контролю з банківською та фінансово-валютними системами [5, с. 134].

В якості офшорних юрисдикцій найчастіше виступають невеликі незалежні держави чи відособлені території, що володіють особливим державно-правовим статусом. Це можуть бути самоврядні володіння метрополії, орендована територія чи державне утворення, що до тепер має статус колонії. Влади цих юрисдикцій стимулюють розвиток сектора офшорних послуг з метою залучення іноземного капіталу, збільшення зайнятості населення і підвищення ділової активності. Режим, близький до офшорного, може використовуватись в спеціальних економічних зонах, районах портів і аеропортів. В той же час реєстрацію підприємств офшорного типу здійснюють не тільки «карликові» юрисдикції, але й деякі цілком респектабельні держави (наприклад, Ірландія, Швейцарія) чи окремі території в їх складі [2, с. 311].

Діяльність офшорних зон – це один із способів ведення бізнесу, розвитку економіки, залучення інвестицій а отже, як крок вперед до нового етапу у поліпшенні економічного потенціалу країни в цілому. Так, на наш погляд, до позитивного досвіду «офшорів» можна віднести простоту систем регулювання

підприємницької діяльності на територіях зі зниженим податковим тиском, що обумовлює незначну вартість і високу ефективність схем податкового планування з використанням офшорних компаній. Прямим доказом позитивних моментів діяльності офшорних зон на території держави є залучення додаткових інвестицій у її бюджет. А якщо розглянути проблему більш детально, то помітним стає ще й те, що це дає перспективу розвитку того чи іншого регіону, який потребує економічного зростання та залучення іноземних інвестицій. Як варіант – через створення офшорної зони на власній території [6, с. 145].

Офшорні зони є різновидом вільних економічних зон, які створюють для бізнесменів сприятливий валютно-фінансовий і фіскальний режим, а також високий рівень банківської та комерційної таємниці. Вони стимулюють інвестиційну діяльність і збільшують надходження до бюджетів депресивних територій, економічний ефект який ґрунтується на явищі зростання державних доходів завдяки розширенню податкової бази (використанню її особливого виду доходів, отриманих лише від здійснення зовнішньоекономічної діяльності) та мінімізації величини податкового навантаження. Доходи від офшорного бізнесу становлять до половини обсягу державних бюджетів. Діяльність, що проводиться в межах таких спеціальних зон, називається офшорною [4, с. 161-162].

Досвід європейських країн, що успішно подолали економічні проблеми, які зараз є актуальними для України, свідчить, що активне використання преференцій від застосування офшорів варто розглянути й для нашої держави. Для об'єктивного розгляду цих інституцій не можна забувати й про негативні моменти, які несуть використання офшорів підприємствами-резидентами, для національної економіки. Проте навіть їх можна застосувати на користь національної економіки, якщо ставити правильну мету. Отже, до мінусів можна зарахувати таке:

1) недобросовісна податкова конкуренція, яка може забирати прибутки в компаній-оншорів;

2) потурання нестабільності у світовій економіці та фінансах, яке пов'язано з накопиченням в офшорних зонах великих обсягів капіталу;

3) сприяння відтоку капіталу з національної економіки й тінізація бізнесу;

4) отримання певних невиправданих преференцій окремими компаніями, які використовують офшори, перед іншими учасниками економічної діяльності, що не застосовують цієї стратегії;

5) значний вплив на соціальну ситуацію в країнах-донорах, пов'язаних із негативною оцінкою суспільством ухилення від сплати податків за допомогою офшорів;

6) найбільші споживачі офшорних послуг – це великий бізнес: нафтовий бізнес, ретейл, виробники різної спрямованості, фінансові компанії. Виведення ними великих прибутків джерелом походження в Україні на підрядні організації, які надають різноманітні маркетингові, інформаційні чи консалтингові послуги, тим самим недоотримання до бюджету великих сум податків [1, с. 106].

Вивчення особливостей функціонування офшорних зон світового досвіду регулювання їх діяльності на сучасному етапі дало можливість зробити наступні висновки:

1. Розвиток жорсткої міжнародної податкової конкуренції був зумовлений протиріччям між численними обмеженнями зі сторони національних

законодавств та бурхливим розвитком міжнародних трансакцій внаслідок глобалізації фінансових ринків.

2. Функціонування офшорних зон має антогонічну за своєю сутністю природу, а отже і різноспрямований вплив на мікро- та макроекономічному рівні.

3. Щороку спостерігається суттєве зростання офшорних операцій та зростання кількості офшорних фінансових установ. Однак має місце і досить неоднозначне ставлення до офшорів серед науковців та урядів різних країн. Часто національні уряди вважають офшорні фінансові операції засобом ухилення від оподаткування та відмивання брудних грошей. Їх же опоненти стверджують, що це просто один із способів ведення бізнесу.

4. Економічно розвинуті країни сьогодні активно долучаються до процесу регулювання діяльності офшорних структур та запровадження заходів впливу на їх діяльність з метою детінізації кримінальних доходів та легалізації тіньового обігу капіталу [3, с. 8].

Отже, підсумовуючи вищесказане можна дійти висновку, що офшорна зона – це один із видів вільних економічних зон, з особливим валютно-фінансовим режимом, високим рівнем лояльності державного регулювання та комерційної секретності.

Можна зазначити, що питання діяльності офшорних зон є досить суперечливим на наш час. Тому науковцям слід приділити більше уваги в дослідженні даного питання.

Список використаних джерел

1. Васильєва М. О. Офшори як метод оптимізації оподаткування в Україні / М. О. Васильєва // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2015. – Вип. 35. – С. 105-107.
2. Гурін К. В. Поняття і порядок створення офшорних зон в Україні / К. В. Гурін // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/3744/1/Gurin1.pdf>. – С. 310-313.
3. Д'яконова І. І. Діяльність офшорних зон у міжнародних фінансових відносинах: значення та регулювання / і. і. Дяконова // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/12116/3/Д'яконоваII_2014.pdf. – С. 1-10.
4. Кобзар Т. С. Сучасний погляд на значення офшорних зон в світі та Україні / Т. С. Кобзар // Порівняльно-аналітичне право. – 2017. – № 4. – С. 161-163.
5. Руденко В. В. Інвестиційна діяльність в офшорних зонах: особливості реалізації та перспективи розвитку / В. В. Руденко // Вісник Хмельницького національного університету. – 2015. – № 1. – С. 133-138.
6. Шутова О. С. Правова природа офшорних зон / О. С. Шутова // Часопис Київського університету права. – 2012. – № 2. – С. 143-146.